

DA

DA

DA

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 13.11.2008
KOM(2008) 770 endelig

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**OM GENNEMFØRELSEN AF PROGRAMMET FOR TRANSEUROPÆISKE NET
PÅ ENERGIOMRÅDET I PERIODEN 2002-2006**

I henhold til artikel 16 i forordning 2236/1995/EF

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**OM GENNEMFØRELSEN AF PROGRAMMET FOR TRANSEUPROPÆISKE NET
PÅ ENERGIOMRÅDET I PERIODEN 2002-2006**

I henhold til artikel 16 i forordning 2236/1995/EF

1. INDLEDNING

Kommissionen fremlægger sin "beretning om gennemførelsen af programmet for transeuropæiske net på energiområdet i perioden 2002-2006" for Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget i henhold til artikel 16 i Rådets forordning (EF) nr. 2236/95¹ af 18. september 1995 om generelle regler for Fællesskabets finansielle støtte inden for transeuropæiske net (i det følgende benævnt "TEN-finansforordningen").

Beretningen beskæftiger sig med de TEN-E-projekter, der blev medfinansieret under TEN-E-budgettet i perioden 2002-2006 (undersøgelser og anlægsarbejder). Samtidig ses der nærmere på de konkrete fremskridt, der er gjort med hensyn til gennemførelsen af prioriterede TEN-E-projekter i undersøgelsesperioden.

Undersøgelsesperioden var omfattet af retningslinjerne for transeuropæiske net på energiområdet, som vedtaget i 1996² (i det følgende benævnt "TEN-E-retningslinjerne fra 1996"), der dækker årene 2002 og 2003, retningslinjerne for transeuropæiske net på energiområdet, som vedtaget i 2003³ (i det følgende benævnt "TEN-E-retningslinjerne fra 2003"), der dækker årene 2004-2006, og TEN-finansforordningen, som vedtaget i 1995, der dækker hele perioden 2002-2006. Der er i beretningen taget højde for ændringen af de lovgivningsmæssige rammer i 2003.

Det vigtigste element i denne periode var optagelsen af ti nye medlemsstater i EU i 2004. Med henblik på fuldt ud at integrere den nye europæiske naboskabspolitik i retningslinjerne blev der den 6. september 2006 vedtaget reviderede retningslinjer for transeuropæiske net på energiområdet⁴.

Kommissionen mente, at det var vigtigt at behandle infrastrukturrelaterede emner i den strategiske energiredegørelse for EU (Strategic European Energy Review - SEER), som Det Europæiske Råd anmodede om i marts 2006. En meddelelse med en plan for hovedopgaverne i sammenkoblingen af forsyningsnet⁵, som var baseret på

¹ EFT L 228 af 23.9.1995, s. 1-7.

² Beslutning nr. 1254/96/EF af 5.6.1996, EFT L 161 af 29.6.1996, s. 147.

³ Beslutning nr. 1229/2003/EF af 26.6.2003, EUT L 176 af 15.7.2003, s. 11.

⁴ Beslutning nr. 1364/2006/EF af 6.9.2006, EUT L 262 af 22.9.2006, s. 1.

⁵ KOM(2006)846.

TEN-E-retningslinjerne som vedtaget i 2006, blev offentliggjort den 10. januar 2007 som en del af SEER-pakken.

2. GÆLDENDE LOVGIVNING I PERIODEN 2002-2006

2.1.1. TEN-E-retningslinjerne

De første EF-retningslinjer for transeuropæiske net på energiområdet blev vedtaget i 1996⁶. Disse retningslinjer fastlagde en liste over projekter, som kan komme i betragtning til EU-medfinansiering, samt udvælgelseskriterierne herfor. Den oprindelige liste over projekter af fælles interesse, der kan komme i betragtning til EF-støtte, er blevet ændret to gange, i 1997⁷ og i 1999⁸.

I 2003 blev TEN-E-retningslinjerne⁹ revideret som led i en pakke med forslag fra Kommissionen om energiinfrastruktur. De reviderede retningslinjer blev underkastet en udvidet konsekvensanalyse.

Det var af afgørende betydning at gennemføre et udsnit af prioriterede projekter af grænseoverskridende karakter eller med betydelige konsekvenser for transmissionskapaciteten på tværs af grænserne.

De reviderede retningslinjer omfatter derfor en ændret og opdateret liste over projekter af fælles interesse, som tidligere defineret i bilaget til 1996-retningslinjerne (som ændret i 1997 og 1999), og definerer 12 akser for prioriterede projekter. Disse akser er fastlagt ud fra hensynet til, hvilke forbindelser der er nødvendige for det indre markeds funktion og energiforsyningsikkerheden. Udfordringerne er forskellige for elektricitets- og gasnettene:

i) Den eksisterende kapacitet til elektriske sammenkoblinger blev betragtet som utilstrækkelig til en yderligere stigning i udveksling og handel. På Det Europæiske Råds møde i marts 2002 i Barcelona vedtog stats- og regeringscheferne følgelig et vejledende mål for medlemsstaterne, hvorefter sammenkoblingskapaciteten for hvert lands elnet ved udgangen af 2005 skulle svare til mindst 10 % af landets installerede produktionskapacitet.

ii) For naturgas vil afhængigheden af gasimport som følge af udtømningen af de naturlige ressourcer i EU være stor de næste 20-30 år. En realistisk målsætning i TEN-E-politikken var en forøgelse af kapaciteten for gasimport på 70 mia. kubikmeter frem til 2013 fra kilder i Rusland, Nordafrika, området omkring Det Kaspiske Hav og Mellemøsten. Hovedleverandørerne af naturgas er i øjeblikket Norge, Rusland og Nordafrika. I fremtiden vil også området omkring Det Kaspiske Hav, Mellemøsten og Golfområdet blive vigtige leverandører takket være øget tankskibstransport af flydende naturgas (LNG). Med disse kilder er de naturlige transitruter og behovet for LNG-terminaler og fordampningskapacitet fastlagt.

⁶ Beslutning nr. 1254/96/EF, EFT L 161 af 29.6.1996, s. 147.

⁷ Beslutning nr. 1047/97/EF, EFT L 152 af 11.6.1997, s. 12.

⁸ Beslutning nr. 1741/99/EF, EFT L 207 af 6.8.1999, s. 1.

⁹ Beslutning nr. 1229/2003/EF, EUT L 176 af 15.7.2003, s. 11.

2.1.2. TEN-finansforordningen

For så vidt angår energi, blev TEN-finansforordningen, som vedtaget i 1995, ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 788/2004¹⁰ og 807/2004¹¹ af 21. april 2004. Heri fastlægges det, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at TEN-E-projekter, som defineret i TEN-E-retningslinjerne, kan komme i betragtning til medfinansiering. Navnlig præciseres finansieringssatserne for undersøgelser (op til 50 % af undersøgelsesudgifterne) og for anlægsarbejder (op til 10 % af projektudgifterne).

Det var et reelt fremskridt, da TEN-finansforordningens artikel 5 blev ændret ved forordning (EF) nr. 807/2004, idet der dermed kunne ydes højere støtte til anlægsarbejder på indtil 20 % for prioriterede projekter, som defineret i TEN-E-retningslinjerne fra 2003. Støtten var imidlertid fortsat betinget af gennemførelsesbestemmelser, der krævede forenkling, og var underlagt budgetmæssige begrænsninger.

3. FREMSKRIDT MED ENKELTPROJEKTER

Fremskridtene med projekter af fælles interesse, som defineret i bilaget til TEN-E-retningslinjerne fra 1996, der dækker perioden op til 2003, og i bilag III til TEN-E-retningslinjerne fra 2003, der dækker perioden fra 2003 og senere, blev beskrevet i beretningen om gennemførelsen af retningslinjerne for transeuropæiske net på energiområdet i perioden 2002-2004¹², som blev offentliggjort i 2006, og i undersøgelsen "Implementation of TEN-E projects (2004-2006), Evaluation and Analysis"¹³ (gennemførelse af TEN-E-projekter (2004-2006), evaluering og analyse), som blev foretaget i 2006 af uafhængige eksperter for GD Energi og Transport.

I perioden 2002-2006 blev der gennemført 57 elektricitetsprojekter af fælles interesse og 23 gasprojekter af fælles interesse¹⁴. Af disse 80 projekter befandt 68 sig på en prioritetsakse som defineret i de retningslinjer, der blev vedtaget i 2003. Resultaterne er sammenfattet i tabel 1.

Tabel 1: Projekter af fælles interesse, som blev gennemført i perioden 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	2002-2006
Elektricitet	15	21	6	9	6	57
<i>Prioriterede projekter</i>	14	20	6	9	5	54
Gas	4	4	3	9	3	23
<i>Prioriterede projekter</i>	2	3	1	7	1	14
I ALT	19	25	9	18	9	80
<i>Prioriterede projekter</i>	16	23	7	16	6	68

¹⁰ EUT L 138 af 30.4.2004, s. 17.

¹¹ EUT L 143 af 30.4.2004, s. 46.

¹² KOM(2006)443 og SEK(2006) 1059, Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, 7.8.2006.

¹³ Den afsluttende rapport findes på http://ec.europa.eu/ten/energy/studies/index_en.htm.

¹⁴ De projekter af fælles interesse, der tages i betragtning i dette afsnit og tabel 1, er dem, der er beskrevet i bilag III til TEN-E-retningslinjerne fra 2003, som ændrer og ajourfører listen over projekter af fælles interesse i TEN-E-retningslinjerne fra 1996.

Af de 80 projekter, der blev gennemført i undersøgelsesperioden, blev 17 medfinansieret under TEN-E-budgettet (1995-2006). Bilaget indeholder en detaljeret liste over de projekter af fælles interesse, der blev gennemført i perioden 2002-2006.

4. FINANSIERING AF TEN-E

4.1. Den private sektor

Transmissionssystemoperatørernes (TSO) egne indtægter er den vigtigste kilde til finansiering af de gennemførte projekter. Det er vanskeligt at skaffe præcise eller brugbare tal for TSO'ernes samlede investeringer i TEN-E-projekter, særlig for projekter, for hvilke der ikke er ansøgt om TEN-E-støtte.

4.2. Finansiering fra medlemsstaterne

Medlemsstaterne deltager i de fleste tilfælde ikke direkte i finansieringen af TEN-E-projekter, da disse projekter for størstedelens vedkommende gennemføres af transmissionssystemoperatører.

4.3. TEN-E-støtteprogram

TEN-E-støtten til transeuropæiske energinet udgør i de fleste tilfælde en forholdsvis begrænset andel af de samlede udgifter. TEN-E-støttens rolle er at fungere som katalysator for andre investeringskilder og/eller fremme gennemførelsen af projektet gennem "TEN-E-mærket".

Fra 2002 til 2006 modtog Kommissionen 132 ansøgninger om TEN-E-støtte. Heraf har 72¹⁵ modtaget finansiel støtte: 42 var elektricitetsprojekter, og 30 var gasprojekter. Tre ud af 72 afgørelser om støtte vedrørte anlægsarbejder (to i elektricitetssektoren og en i gassektoren); de øvrige finansierede projekter vedrørte undersøgelser. Nærmere oplysninger om udvælgelsesproceduren fremgår af tabel 2.

Tabel 2: Oplysninger om udvælgelsesresultaterne i forbindelse med tildeling af TEN-E-støtte i perioden 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	2002-2006
<u>Indkomne forslag</u>	28	37	35	18	14	132
<i>Elektricitet</i>	13	24	15	12	10	74
<i>Undersøgelser</i>	10	14	13	10	10	57
<i>Anlægsarbejder</i>	3	10	2	2	0	17
<i>Gas</i>	15	13	20	6	4	58
<i>Undersøgelser</i>	11	12	17	6	3	49
<i>Anlægsarbejder</i>	4	1	3	0	1	9
<u>Afgørelser om støtte</u>	12	13	18	16	13	72
<i>Elektricitet</i>	6	7	10	10	9	42
<i>Undersøgelser</i>	6	7	9	9	9	40
<i>Anlægsarbejder</i>	0	0	1	1	0	2
<i>Gas</i>	6	6	8	6	4	30

¹⁵ Listen over finansierede projekter findes på http://ec.europa.eu/ten/energy/studies/index_en.htm.

<i>Undersøgelser</i>	6	6	8	6	3	29
<i>Anlægsarbejder</i>	0	0	0	0	1	1

I perioden 2002-2006 blev der tildelt støtte under TEN-E-budgetposten for et samlet beløb af ca. 93 726 000 EUR (se tabel 3). 57 % af dette beløb gik til gassektoren og 43 % til elektricitetssektoren. 94 % af dette beløb gik til medfinansiering af undersøgelser (op til 50 %) og 6 % til medfinansiering af anlægsarbejder (op til 10 %).

Nærmere oplysninger om TEN-E-forpligtelser i perioden 2002-2006 findes i tabel 3.

Tabel 3: TEN-E-forpligtelser i perioden 2002-2006 (mio. EUR)

	2002	2003	2004	2005	2006	2002-2006
TEN-E-budget	21,0	21,62	21,5	21,5	21,55	107,170
Forpligtelser	14,505	18,498	20,106	20,585	20,032	93,726
<i>Elektricitet</i>	<i>3,427</i>	<i>6,133</i>	<i>10,205</i>	<i>9,042</i>	<i>11,223</i>	<i>40,030</i>
<i>Undersøgelser</i>	3,427	6,133	9,199	6,042	11,223	36,024
<i>Anlægsarbejder</i>	0	0	1,006	3,000	0	4,006
<i>Gas</i>	<i>11,078</i>	<i>12,365</i>	<i>9,901</i>	<i>11,543</i>	<i>8,809</i>	<i>53,696</i>
<i>Undersøgelser</i>	11,078	12,365	9,901	11,543	7,089	51,976
<i>Anlægsarbejder</i>	0	0	0	0	1,720	1,720

I 2002 blev de fleste af de indkomne forslag afvist, fordi de ikke opfyldte udvælgelseskriterierne, kravene til modenhedsgrad og/eller ikke var fuldstændige. Derfor kunne der kun indgås forpligtelser for 70 % af det disponible budget.

I 2003 udgjorde TEN-E-støtten til udvalgte projekter næsten 100 % af det disponible budget. Da en initiativtager imidlertid trak sig ud af et af de udvalgte projekter, kunne der imidlertid kun indgås forpligtelser for 86 % af det disponible budget.

I 2004 udgjorde TEN-E-støtten til udvalgte projekter 21 484 260 EUR, hvilket svarer til næsten 100 % af det disponible budget. Et forslag, der blev udvalgt i 2004, blev imidlertid også trukket tilbage af ansøgeren, og der kunne indgås forpligtelser for 94 % af det disponible budget.

I 2005 kunne der indgås forpligtelser for 96 % af det disponible budget.

I 2006 indkom der et begrænset antal forslag, hvoraf ét ikke opfyldte udvælgelseskriterierne. Alle de forslag, der opfyldte kriterierne, klarede sig gennem evalueringsprocessen, og TEN-E-støtten beløb sig til 20 032 000 EUR. Derfor kunne der kun indgås forpligtelser for 93 % af det disponible budget.

Af midler anvendt til prioriterede projekter, som defineret i TEN-E-retningslinjerne fra 2003, der var udvalgt til finansiering i perioden 2004-2006, er næsten 61 % af det disponible budget ydet til projekter på en prioritetsakse, og 39 % er ydet til projekter af fælles interesse. El- og gasnettene modtog henholdsvis 47 % og 53 % af det budget, der blev anvendt på prioriterede projekter, og henholdsvis 55 % og 45 % af det budget, der blev anvendt på projekter af fælles interesse.

TEN-E-programmet fokuserer primært på medfinansiering af undersøgelser i et tidligt stadium i projektudviklingen, hvilket indebærer en større risiko for, at potentielle initiativtagere trækker sig ud af projektet eller annullerer det. En

forhøjelse af TEN-E-budgettet ville give mulighed for at udvide medfinansieringen af projekter til at omfatte et senere udviklingsstadium (anlægsfasen), navnlig når forsyningssikkerheden står på spil.

4.4. Lån fra Den Europæiske Investeringsbank (EIB)

Siden lanceringen af TEN-E-initiativet i 1990'erne har EIB prioriteret udlån til transeuropæiske net højt.

EIB-lån til energiinfrastruktur ydes til projekter, der er indeholdt i retningslinjerne for transeuropæiske net på energiområdet¹⁶, samt energiinfrastrukturprojekter, der ikke er indeholdt heri, men som opfylder de i bilag I og II til TEN-E-retningslinjerne anførte kriterier. De EIB-lån, der blev indgået aftale om i perioden 2002-2006, beløber sig til 831 mio. EUR for elektricitetssektoren og 2 185 mio. EUR for gassektoren. Af det samlede beløb blev ca. 36 % ydet til prioriterede projekter, næsten 50 % blev ydet til projekter af fælles interesse, og omkring 14 % blev ydet til andre TEN-projekter, der ikke er opført i bilag III til TEN-E-retningslinjerne, men som befinder sig på en prioritetsakse, som defineret i bilag I og II til TEN-E-retningslinjerne (se tabel 4). Disse lån støttede store grænseoverskridende projekter (elektricitetssammenkoblingslinjer, gasforsyningsrørledninger), udvidelse og/eller forstærkning af transmissionsnet, herunder lageralæg og LNG-terminaler.

Tabel 4: EIB-lån til energiinfrastruktur af transeuropæisk interesse i perioden 2002-2006 (mio. EUR)

	2002 ¹⁷	2003	2004	2005	2006	2002-2006
Elektricitet (beløb)	50	140	0	615	26	831
<i>Prioriterede TEN-projekter</i>	0	0	0	125	0	125
<i>TEN-projekter af fælles interesse</i>	50	140	0	330	0	520
<i>Andre TEN-projekter</i>	0	0	0	160	26	186
Gas (beløb)	155	273	1 272	277	208	2 185
<i>Prioriterede TEN-projekter</i>	0	230	705	0	22	957
<i>TEN-projekter af fælles interesse</i>	0	43	500	277	186	1 006
<i>Andre TEN-projekter</i>	155	0	67	0	0	222
I ALT	205	413	1 272	892	234	3 016
<i>Prioriterede TEN-projekter</i>	0	230	705	125	22	1 082
<i>TEN-projekter af fælles interesse</i>	50	183	500	607	186	1 526
<i>Andre TEN-projekter</i>	155	0	67	160	26	408

4.5. Samhørighedspolitik

Energiinfrastruktur modtager betydelig støtte fra strukturfondene. En betydelig del af denne støtte ydes ofte til energiinfrastrukturen i almindelighed, også distributionsnet, og ikke udelukkende til sammenkoblingslinjer. I perioden 2000-2006 udgjorde den direkte finansielle støtte under samhørighedspolitikken til energiinfrastrukturer

¹⁶ I dette afsnit og tabel 4 er der tale om de TEN-E-retningslinjer, der blev offentliggjort i 1996 for projekter, der modtog støtte i 2002, og de retningslinjer, der blev offentliggjort i 2003 for projekter, der modtog støtte i 2003 og senere.

¹⁷ Ingen af de projekter, der modtog EIB-støtte i 2002, befandt sig på en prioritetsakse, som defineret i TEN-E-retningslinjerne fra 2003.

(produktion og forsyning) 293 283 755 EUR (mål 1-programmer) og 26 306 822 EUR (mål 2-programmer).¹⁸

4.6. Finansiering af infrastruktur i tredjelande

4.6.1. PHARE

Det grænseoverskridende samarbejdsprogram, der blev gennemført under PHARE-programmet i landene i Central- og Østeuropa, finansierede aktioner, som omfattede forbedring af infrastrukturer og lokal vand-, gas- og elektricitetsforsyning, og foranstaltninger inden for energi og transport med henblik på udvikling af transeuropæiske net.

4.6.2. CARDS

I slutningen af 2001 blev der vedtaget en regional strategi og en landestrategi for Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Forbundsrepublikken Jugoslavien, der dækkede perioden 2002-2006. Et af de specifikke regionale samarbejds mål for den regionale CARDS-strategi er "*at reintegrere SAP-landene [stabiliserings- og associeringsproces] i det europæiske infrastrukturnet, hvad angår transport, grænseforvaltning og energi*" ved at bistå dem med "*at udvikle sammenhængende strategier for infrastruktur med en international dimension inden for transport og energi.*"

Strategien kan opfattes som en forberedende foranstaltning for at integrere disse lande - som er på vej til tiltrædelse - i TEN-E-nettene og for at sikre sammenhæng mellem EU-nettet og nabolandene.

4.6.3. ISPA

Interventionsområderne for det strukturpolitiske førtiltrædelsesinstrument for kandidatlande fra Central- og Østeuropa i perioden 2000-2006 omfattede ikke energipolitik.

4.6.4. TACIS

I perioden 2000-2006 dækkede TACIS-programmet lande fra Østeuropa og Centralasien og udgifter til infrastrukturnet, særlig rørledninger og energitransmissionsnet¹⁹.

4.6.5. MEDA

MEDA-programmet omfattede Algeriet, Cypern, Egypten, Israel, Jordan, Libanon, Malta, Marokko, Syrien, Tunesien, Tyrkiet og de besatte områder i Gaza og Vestbredden og dækkede udgifter til opgradering af økonomiske infrastrukturer, herunder energisektoren²⁰.

¹⁸ SEK(2007)1456, arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene vedhæftet som bilag til rapport fra Kommissionen om "18. årsrapport om strukturfondene - gennemførelse 2006".

¹⁹ Rådets forordning (EF) nr. 99/2000 af 29.12.1999, EFT L 12 af 18.1.2000, s. 1-9.

²⁰ Rådets forordning (EF) nr. 1488/96 af 23.7.1996, EFT L 189 af 30.7.1996, s. 1-9.

Fællesskabsstøtten under MEDA-programmet til etablering af det europæisk/arabiske Machrak-gasmarked (EAMGM - Euro-Arab Mashreq Gas Market) i 2005 beløb sig til 6 mio. EUR. EAMGM bidrager bl.a. til færdiggørelsen af vigtige forbindelsesinfrastrukturer i regionen (Arab Gas Pipeline og andre) og fremmer anvendelsen af gas. De deltagende lande er Egypten, Jordan, Libanon og Syrien. Dette projekt skal efter planen være afsluttet ved udgangen af 2008.

MEDA og TACIS er med virkning fra 2007 blevet erstattet af det nye europæiske naboskabs- og partnerskabsinstrument.

5. EVALUERING

5.1. Midtvejsevaluering

I 2004 foretog uafhængige eksperter på foranledning af Kommissionen en midtvejsevaluering²¹ af TEN-energiprogrammet for 2000-2006.

De to hovedmål med midtvejsevalueringen var at analysere effekten af undersøgelser og projekter, der havde modtaget støtte under TEN-E-programmet, og formulere praktiske henstillinger med henblik på at forbedre programmets generelle effektivitet.

Konklusionen af evalueringen var, at gennemførelsen af de projekter, der allerede var identificeret i TEN-E-retningslinjerne fra juni 2003, havde haft positive virkninger, og følgende hovedemner for de nye retningslinjer blev fremhævet:

- samhørighed gennem integration af de nye medlemsstaters energinet;
- miljøbeskyttelse gennem fremme af sammenkobling af produktionen af vedvarende energi;
- styrkelse af det indre energimarked gennem øget udvekslingskapacitet;
- øget energiforsyningsikkerhed gennem kapacitetsforøgelse og diversificering af forsyningskilder og -veje;
- samarbejde med nabolandene.

Der blev med afsæt i henstillingerne i evalueringsrapporten truffet følgende foranstaltninger:

- styrkelse af forbindelserne med medlemsstaterne med henblik på en bedre forståelse af deres behov og politikker for energinet;
- yderligere målretning af Kommissionens finansiering mod de vigtigste projekter (projekter af europæisk interesse og prioriterede projekter);
- styrkelse af samarbejdet med andre beslægtede instrumenter, dvs. strukturfondene, EIB osv., med henblik på at skabe fælles interne synergier og få fuldt udbytte af TEN-E-nettet som referencenet.

²¹ Den endelige midtvejsevalueringsrapport findes på http://ec.europa.eu/ten/energy/studies/index_en.htm.

5.2. Efterfølgende evaluering

Den efterfølgende evaluering af projekter, som er medfinansieret under TEN-energiprogrammet for 2000-2006, vil blive foretaget af uafhængige eksperter for Kommissionen i 2008 i overensstemmelse med artikel 15 i Rådets forordning (EF) nr. 2236/95²² af 18. september 1995 om generelle regler for Fællesskabets finansielle støtte inden for transeuropæiske net.

5.3. Opfølgning på afgørelserne om støtte

Opfølgningen på kontrakterne og afgørelserne sker primært på basis af støttemodtagerens pligt til at indberette oplysninger om fremskridtene i den medfinansierede undersøgelse eller anlægsarbejder og til behørigt at begrunde eventuelle anmodninger om ændring af kontrakten eller afgørelsen.

Der er sendt 28 anmodninger om forlængelse vedrørende 20 ud af 72 støtteafgørelser fra perioden 2002-2006 til Kommissionen, og 26 (11 inden for elektricitet og 15 inden for gas) er godkendt af Kommissionen. Forsinkelserne skyldtes primært følgende: forsinkede godkendelsesprocedurer, markedsudvikling med deraf følgende ændrede strategier, overdragelse af aktiviteter til en ny støttemodtager i overensstemmelse med direktiv 2003/55/EF²³ og direktiv 2003/54/EF²⁴ og behovet for at tackle tekniske vanskeligheder og virksomhedsændringer.

6. EKSTERNE FORBINDELSER

Revisionen af TEN-E-retningslinjerne i 2003 og 2006 styrkede den eksterne dimension af de transeuropæiske energinet ved at øge forbindelserne med tiltrædelses- og nabolande. Især revisionen i 2006 gjorde status over behovet for fuldt ud at integrere nye medlemsstater og tiltrædelses- og kandidatlandene i disse retningslinjer og om nødvendigt yderligere at tilpasse retningslinjerne til EU's nye naboskabspolitik.

TEN-E-retningslinjerne prioriterer derfor nye rørledninger fra gasfelter i Rusland, Algeriet og Det Kaspiske Hav til EU, suppleret af LNG-terminaler og underjordiske gaslageranlæg. De fokuserer endvidere på elektricitetsforbindelser mellem medlemsstaterne i Middelhavsområdet og de sydlige Middelhavslande, særlig ved hjælp af synkroniserede forbindelser til UCTE-systemet (Unionen for Koordinering af Transport af Elektricitet), ved at øge forbindelserne med Sydøsteuropa, herunder forbindelser til Tyrkiet, og ved at sikre bedre forbindelser mellem de baltiske lande og de central- og østeuropæiske samt nordeuropæiske markeder.

EU og Rusland indledte i 2001 en energidialog med det formål at fremme forbindelserne mellem EU og Rusland på energiområdet. De vigtigste resultater af energidialogen mellem EU og Rusland er blevet offentliggjort i flere statusrapporter²⁵. I 2006 blev der nedsat tre temagrupper, der skal drøfte: i)

²² EFT L 228 af 23.9.1995, s. 1-7.

²³ EUT L 176 af 15.7.2003, s. 57-78.

²⁴ EUT L 176 af 15.7.2003, s. 37-56.

²⁵ Statusrapporterne findes på http://ec.europa.eu/energy/russia/joint_progress/index_en.htm.

energieffektivitet, ii) udvikling af energimarkederne og iii) prognoser og scenarier. Der blev i gruppen om udvikling af energimarkederne nedsat en undergruppe, der skal se nærmere på energiforbindelser mellem Rusland og Den Europæiske Union. Især skal gennemførelsen af projekter af fælles interesse for Rusland og EU undersøges. Desuden ydes der finansiel støtte til en undersøgelse, der ser nærmere på muligheden for en synkron forbindelse mellem UCTE-systemet og de baltiske lande, og derudover ydes der finansiel støtte til det russiske IPS/UPS-system fra TEN-E-budgetposten for 2004. Ovennævnte undergruppe følger op herpå.

Ukraine og Moldova har i fællesskab ansøgt om fuldt medlemskab af UCTE. Der er nedsat et særligt teknisk udvalg under UCTE, som skal undersøge, hvilke foranstaltninger Ukraine og Moldova skal træffe for at slutte sig til det europæiske elektricitetssystem.

7. ANDRE EU-POLITIKKER MED EN TEN-E-DIMENSION

7.1. Miljø

TEN-E-prioriteterne afspejler konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Stockholm den 23. og 24. marts 2001 om udviklingen af den infrastruktur, der er nødvendig for, at energimarkedet fungerer tilfredsstillende. Der bør gøres en særlig indsats for at nå målet om i højere grad at anvende vedvarende energikilder som bidrag til en bæredygtig udviklingspolitik. Det fremhæves, at EU's miljølovgivning spiller en væsentlig rolle. Især skal det sikres, at bestemmelserne i fugle²⁶ og habitat²⁷-direktiverne, direktivet om vurdering af projekters indvirkning på miljøet (VVM)²⁸, direktivet om strategisk miljøvurdering (SMV)²⁹ og vandrammedirektivet³⁰ overholdes.

Medlemsstaternes myndigheder er ansvarlige for planlægnings- og godkendelsesprocedurerne og skal sikre, at miljølovgivningen bliver overholdt, og den endelige beslutning træffes af de lokale myndigheder.

Ved tildeling af støtte fra TEN-E-budgettet undersøges det konkret, om medfinansierede aktioner er i overensstemmelse med Fællesskabets miljølovgivning. Især blev der, afhængigt af karakteren af de aktioner, der blev anmodet om støtte til, krævet miljødokumentation, herunder:

- Information om aktioner, der sandsynligvis (eller sandsynligvis ikke) vil have negative konsekvenser for Natura 2000-områder (Natura 2000-certifikater);
- Et ikke-teknisk sammendrag af undersøgelserne af de miljømæssige virkninger af aktionen;

²⁶ Rådets direktiv 79/409/EØF af 2.4.1979, EFT L 103 af 25.4.1979, s. 1-18.

²⁷ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21.5.1992, EFT L 206 af 22.7.1992, s. 7-50.

²⁸ Rådets direktiv 85/337/EØF af 27.6.1985, EFT L 175 af 5.7.1985, s. 40-48.

²⁹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27.6.2001, EFT L 197 af 21.7.2001, s. 30-37.

³⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23.10.2000, EFT L 327 af 22.12.2000, s. 1-73.

- Information om høringer af miljømyndigheder, offentligheden og eventuelt andre medlemsstater.

TEN-E-støtten blev godkendt under forudsætning af en positiv analyse fra Kommissionens tjenestegrene.

7.2. **Forskning og udvikling**

Den Europæiske Union støtter forskning og udvikling på energiområdet inden for rammerne af forskellige støtteprogrammer, såsom rammeprogrammerne (RP) og programmet "Intelligent Energi i Europa". Disse programmer bidrager også til at nå visse af målene for de transeuropæiske net på energiområdet, bl.a. målet om større energiforsynings sikkerhed og diversificering af energiforsyningen. Inden for RP6 blev der i perioden 2002-2006 ydet støtte til flere undersøgelser med en TEN-E-dimension, såsom:

- IRED - Integration of Renewable Energy Sources and Distributed Generation into the European Electricity Grid (integration af vedvarende energikilder og decentral produktion i det europæiske elnet - RP6)
- FENIX - Flexible Electricity Networks to Integrate the Expected "Energy Evolution" (fleksible elnet med henblik på integration af den forventede "energiudvikling" - RP6)
- ENCOURAGED - Energy Corridor Optimisation for the European Markets of Gas, Electricity and Hydrogen (optimering af energikorridorer for de europæiske markeder for gas, elektricitet og hydrogen - RP6).

Derudover støttede programmet "Intelligent Energi i Europa" projekter som:

- RESPOND - Renewable Electricity Supply – Interactions with Conventional Power Generation, Networks and Demand (vedvarende elektricitetsforsyning - interaktion med traditionel elektricitetsproduktion, elnet og elektricitetsefterspørgsel)
- TRADEWIND – Wind Power Integration and Exchange in the Trans-European Power Markets (integration og udveksling af vindenergi på de transeuropæiske elektricitetsmarkeder).

7.3. **Konkurrence**

I forbindelse med tildeling af TEN-E-støtte lægges der særlig vægt på udvalgte gasrørledningsprojekters overholdelse af ordningen for tredjeparters adgang, som defineret i gasdirektivet 2003/55/EF³¹, særlig artikel 22. En ordning for tredjeparters adgang finder ligeledes anvendelse på elektricitetsprojekter, som defineret i elektricitetsdirektivet 2003/54/EF³².

³¹ EUT L 176 af 15.7.2003, s. 57-78.

³² EUT L 176 af 15.7.2003, s. 37-56.